

Список використаних джерел:

1. Analytical study focusing on gender-based and sexual violence in relation to transitional justice, 2014, URL: <https://www.refworld.org/docid/55c88ef04.html>
2. Brave&Safe: від гендерно зумовленого насильства в Україні страждають жінки: кожна п'ята - старша 60 років, 2023. URL: <https://apostrophe.ua/ua/news/society/2023-07-14/bravesafe-ot-genderno-obuslovlennogo-nasiliya-v-ukraine-stradayut-zhenschiny-kazhdaya-pyataya--starshe-60-let/300874>
3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 995_207 від 06.10.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207
4. Оперативний гендерний аналіз ситуації в Україні, 2023. URL: https://careevaluations.org/wp-content/uploads/RGA_Ukraine_2023_UKRAINE_UKR.pdf
5. Підтримка людей, які пережили гендерно зумовлене насильство, 2022. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/28041/file/GBV-booklet_A4.pdf
6. Подолання насильства щодо жінок та дівчат, 2022. URL: <https://ukraine.unwomen.org/uk/shcho-my-robymo/podolannya-nasylstva-shchodo-zhinok-ta-divchat>
7. Рекордну кількість справ про домашнє насильство зареєстрували у 2024 році, 2024. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/domestic-violence-2023>
8. Сексуальне насильство на окупованих територіях - елемент тероризму і пригнічення спротиву. Як покарати злочинців?, 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3747968-seksualne-nasilstvo-na-okupovanih-teritoriah-element-terorizmu-i-prignicenna-sprotivu-ak-pokarati-zlocinciv.html?fbclid=IwAR3tZSsv-7BkXbUrTnERrNZ5a0Qkyn-RF9zxRiLJOZHs6rfcsLpQIZVVSCO>

Чермних А. О., студентка БП-3
кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
anna.chermnykh@ukma.edu.ua

Ростовська Т. В., магістр соціальної роботи,
старша викладачка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
t.rostovska@ukma.edu.ua

ПРОТИДІЯ СЕКСУАЛЬНІЙ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА НАРУЗІ В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Сексуальна експлуатація та наруга (далі – СЕН) є важливою проблемою в Україні та закордоном. За визначенням, поданим в Emergency Handbook від УВКБ ООН, сексуальною експлуатацією називають будь-яке фактичне зловживання або спроба зловживання вразливим становищем, різною владою чи довірою в сексуальних цілях, включаючи, але не обмежуючись, отримання грошової, соціальної чи політичної вигоди від сексуальної експлуатації іншої особи. Сексуальне насильство означає фактичне або загрозливе фізичне втручання сексуального характеру, силою чи за нерівних чи примусових умов (Emergency Handbook, 2023). Тож до груп ризику може потрапити людина будь-якого віку та статі, яка

перебуває у складних життєвих обставинах, особливо в умовах гуманітарних криз чи надзвичайних ситуацій.

Протидія сексуальній експлуатації та нарузі (далі – ПСЕН) є одним із ключових напрямків роботи гуманітарних організацій, які покликані забезпечувати дотримання прав людини, поваги до неї та її гідності. Організації впроваджують ПСЕН у відповідь на випадки насильства з боку гуманітарних працівників міжнародних місій, серед яких, наприклад, сексуальна експлуатація дівчат та жінок у двох штатах Південного Судану – Єй та Моробо у 2016 році (Yosia, 2023), експлуатація і насильство щодо біженців, ВПО і дітей у 2002 році (Datta, 2023).

Міжнародні організації впроваджують відповідні стандарти, стратегії та політики, що мають на меті зменшити рівень СЕН на робочих місцях та безпосередньо у місцях надання допомоги бенефіціарам. Так, у 2003 році ООН прийняла Спеціальні заходи для захисту від сексуальної експлуатації та сексуального насильства – Бюлетень, де було вперше описано стандарти сексуальної поведінки персоналу організації (Westendorf, 2023). Загальна структура документу включає шість відповідних стандартів, розділи з описом дефініцій та дисциплінарних механізмів за скоєння правопорушень, а також зобов'язання про звітування та відповідальність усіх працівників за створення і підтримання сприятливого середовища для допомоги людям в організації. У Бюлетені зазначено три основні правила для співробітників організації: заборона чинити будь-які дії сексуального характеру щодо дітей; заборона сексу в обмін на їжу, речі, гроші, послуги; утримання від сексуальних стосунків із бенефіціарами (Westendorf, 2023).

Бюлетень є документом, що протягом уже 20-ти років регулює питання, пов'язані із СЕН, проте має деякі очевидні прогалини, що є перешкодою на шляху подолання проблеми. Зокрема однією з них є недостатньо чітке визначення слова «бенефіціар», що призводить до його неправильної інтерпретації членами організації. У гуманітарній сфері бенефіціарами називають людей чи окремі громади, у миротворчій – населення як таке. Тож співробітники організації можуть виступати і бенефіціарами. Саме на фоні цього виникають суперечності, пов'язані з неврахуванням контексту, в якому розглядаються ці поняття.

Інший аспект проблеми полягає у двозначному формулюванні положень, пов'язаних зі стосунками з бенефіціарами. ООН у своїй політиці рекомендує працівникам утримуватися від сексуальних стосунків. Проте таке формулювання надає їм простір для вільних інтерпретацій, адже виходить, що ООН не заохочує таку поведінку, але й не забороняє її належним чином (Westendorf, 2023).

Інші заходи з ПСЕН включають ретельний відбір працівників для роботи в організації, проходження ними обов'язкового курсу електронного навчання з ПСЕН, проведення сесій з

підвищення кваліфікації з усіма суб'єктами, які надають гуманітарну допомогу. Задля ефективної координації створюються міжвідомчі мережі ПСЕН, регулярно проводиться аналіз можливих ризиків та оцінка спроможності потенційних партнерів, які беруть участь у реагуванні на надзвичайні ситуації. Для допомоги громаді створюються спеціальні механізми зворотного зв'язку та реагування, проводяться інформаційні кампанії для підвищення обізнаності населення, докладаються зусилля, націлені на налагодження безпосередньої допомоги постраждалим через ведення справ про злочини, медичну допомогу та юридичні послуги, служби безпеки (Emergency Handbook, 2023).

Попри ряд заходів з боку міжнародних гуманітарних організацій, покликаних протидіяти СЕН, чітких даних щодо їх ефективності та дієвих механізмів розслідувань все ще бракує, адже дисбаланс влади та повноважень змушує постраждалих бенефіціарів замовчувати такі випадки. Тож питання ефективності політик ПСЕН потребує додаткового вивчення.

Список використаних джерел:

1. UNHCR (2023). Coordination on Protection from Sexual Exploitation and Abuse (PSEA). Emergency Handbook.
2. Tom Friday Yosia (2023). Driving factors of sexual Abuse and exploitation among younger adolescent by humanitarian workers and teachers. The case study of Yei and Morobo of Central Equatoria State.
3. Dipankar Datta. (2023). The elephant in the room: addressing sexual exploitation and abuse at international NGOs. Humanities and Social Sciences Communications 10 (261)
4. Jasmine-Kim Westendorf. (2023). A PROBLEM of RULES: Sexual Exploitation and UN Legitimacy. International Studies Quarterly 67 (3).

Ільчук С.Д., студентка БП-4
кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
sofiia.ilchuk@ukma.edu.ua

Наукова керівниця: **Бондаренко Н. Б.**, кандидат психологічних наук,
старша викладачка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
bonnat@ukma.edu.ua

ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ВЕТЕРАНІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: РЕАГУВАННЯ НА ПОТРЕБИ

За прогнозами Міністерства України у справах ветеранів, кількість людей, на яких буде спрямована ветеранська політика, становитиме 4-5 мільйонів людей. Ця оцінка включає ветеранів російсько-української війни та членів їм сімей. Повернення до цивільного життя після участі у бойових діях зазвичай супроводжується переживанням ветеранами цілої низки